

ОЦІНКА СТАНУ МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Посилення ролі конкурентної політики держави обумовлено, насамперед, потребами побудови в Україні соціально-орієнтованої ринкової економіки, у рамках якої одне з важливих місць займає формування та розвиток цивілізованого конкурентного середовища. Очевидно, що на початку XXI ст. для успішного розвитку економіки підходи до вирішення проблем конкуренції мають бути інші, ніж в XX ст. Від усвідомлення цього факту багато в чому залежатиме розроблення та реалізація ефективної національної конкурентної політики сьогодні та в майбутньому.

Необхідність формування нових підходів до розроблення та реалізації конкурентної політики в Україні до останнього часу недооцінювалась. Так, загальнонаціональна програма розвитку конкуренції в Україні ухвалювалась Верховною Радою лише одного разу – у 1993 р. Потім діяльність з розвитку конкуренції регламентувалася президентськими указами. Дія останнього Указу Президента України щодо конкурентної політики завершилася у 2004 р.; після цього Антимонопольний комітет України працював без затверджених державою пріоритетів та напрямів реалізації конкурентної політики.

Розвиток конкуренції, що забезпечить досягнення економікою України рівня передових країн, потребує активних та цілеспрямованих зусиль усіх державних органів, що відповідають за формування та реалізацію економічної політики, її окремих галузей та регіонів. [1, с. 13].

Враховуючи вищенаведене, починаючи з 2011 р. в Україні почала переосмислюватись роль такого пріоритетного напрямку державної політики як конкурентна політика. Антимонопольний комітет України, разом із іншими державними органами, почав розробляти Програмний документ, який визначав би основні пріоритети конкурентної політики в державі, а саме проект Загальнодержавної програми розвитку конкуренції на 2014-2024 рр. [2]. Затвердження даного нормативного документу дасть змогу чітко визначити роль конкуренції в розвитку вітчизняних товарних ринків, основні цілі та завдання конкурентної політики, інструменти реалізації конкурентної політики та ін. На сьогоднішній день Кабінет міністрів України ухвалив Концепцію Загальнодержавної програми розвитку конкуренції на 2014-2024 рр., і цим самим підтвердив стратегічне значення конкурентної політики у процесі відновлення економічного зростання в країні.

Слід зазначити, що Україна в сучасних умовах орієнтується на європейську систему конкурентної політики, яка має регулятивний характер і спрямована, головним чином, на неструктурне поліпшення умов конкуренції, що й є одним із головних ознак конкурентної політики. На жаль, до запровадження заходів конкурентної політики неструктурного характеру в багатьох випадках вітчизняні суб'єкти господарювання виявляються неготовими.

На сучасному етапі ефективна конкурентна політика передбачає здійснення комплексу заходів щодо формування ефективного конкурентного середовища, розвитку конкуренції, удосконалення правил конкуренції, впровадження сучасних методів державного регулювання діяльності суб'єктів природних монополій, зменшення частки монопольного сектора у валовому внутрішньому продукті [3, с. 50].

Сьогодні для ефективної реалізації конкурентної політики важливе значення має перехід на інноваційний шлях розвитку. Стратегія конкурентної політики повинна забезпечити розвиток здорового конкурентного середовища для посилення інноваційної діяльності суб'єктів господарювання. Як зазначає А. Гальчинський, інноваційні можливості проявляються на відстані від рівноваги. Чим далі від рівноваги, тим ринок стає інноваційно дієдатнішим,

посилюються його зворотні зв'язки з неринковими, насамперед з соціальними, політичними і духовними, чинниками розвитку економіки [4, с. 11].

Сьогодні пріоритетним напрямом реалізації конкурентної політики повинно стати забезпечення рівних умов конкуренції, що створює стимули для інноваційного розвитку. З позицій економічного зростання стратегічним завданням має стати запровадження інвестиційно-інноваційної моделі розвитку національної економіки, забезпечення подальшого розширення науково-технологічного та інноваційного потенціалу, підвищення конкурентоспроможності національної економіки на внутрішньому й зовнішньому ринках.

Вирішення цих завдань вимагає модернізації конкурентної політики, формування її нової стратегії. До головних ознак цієї стратегії належать: створення ефективної структури внутрішнього ринку; забезпечення дієвої реструктуризації реального сектора національної економіки; удосконалення державного регулювання монополізованих товарних ринків, зокрема природних монополій та сфери ціноутворення; мінімізація залежності товарних ринків від зовнішніх чинників; усунення або зниження бар'єрів вступу на товарні ринки та виходу; сприяння розвитку інфраструктури товарних ринків та ін. Мають бути створені умови для збільшення обсягів виробництва наукоємної промислової продукції на основі найбільш повного використання вітчизняного виробничого потенціалу. Безумовно, така стратегія конкурентної політики є більш складною, ніж для умов пріоритетності споживчої моделі економічного зростання.

Для оцінки сучасного стану механізму реалізації конкурентної політики в Україні важливим є чітке визначення пріоритетів розвитку економічної конкуренції в економіці. До них належать: тісний взаємозв'язок конкуренції та інновацій; поглиблення глобалізаційної складової конкуренції; посилення інформаційних засад розвитку конкурентного середовища; модифікація інституційних аспектів конкуренції то монополії.

Отже підкреслимо, що завдання модернізації конкурентної політики держави будуть визначати напрями економічної політики в середньостроковій і довгостроковій перспективі. Важливо не лише визначати пріоритети національної конкурентної політики, але й успішно їх реалізовувати, підвищуючи ефективність державної політики. Сьогодні є очевидною необхідність більш активного впливу держави на соціально-економічні процеси в Україні. В цих умовах конкурентна політика повинна бути активною й викликати довіру. Механізм та інструменти реалізації конкурентної політики повинні відповідати тим пріоритетам, які необхідно вирішувати, щоб забезпечити стабільне економічне зростання в країні.

1. Колісник Л., Русинський М. *Загальнодержавна програма розвитку конкуренції в Україні як засіб модифікації умов формування конкурентного середовища* / Л. Колісник, М. Русинський // *Конкуренція. Вісник Антимонопольного комітету України*. – 2012. - №4. – С.12-16.

2. *Концепція Загальнодержавної програми розвитку конкуренції на 2014 – 2024 роки* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/690-2012-%D1%80>.

3. *Конкурентна політика держави в умовах трансформації національної економіки: Монографія* / За ред. д-ра екон. наук, проф. В.Д. Лагутіна. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т., 2008. – 329 с.

4. Гальчинський А. *Економічний розвиток: методологія оновленої парадигми* / А. Гальчинський // *Економіка України*. – 2012. - №5. – С. 4-17.